

Konkurences padome

Konkurences padomes prioritārie uzdevumi 2021. gadā

2021. gadā, attīstot Konkurences padomes darbinieku kompetences un iestādes tehnisko un tehnoloģisko kapacitāti, tiks stiprināts iestādes mugurkauls cīņā ar konkurences kropļojumiem – uzņēmēju iesaisti kartelos, dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un negodīgu tirdzniecības praksi, kā arī valsts un pašvaldību radītiem konkurences kropļojumiem, kas kavē veselīgu tirgus attīstību, no kā varētu iegūt ikviens tirgus dalībnieks un patērētājs.

2021. gads ir otrais Konkurences padomes trīs gadu (2020.-2022.) darbības stratēģijas izpildes gads. Konkurences padome iestādes nospraustā virsmērķa sasniegšanai ir definējusi trīs prioritātes:

1. **Efektīvāka** konkurences aizsardzība;
2. **Profesionāli, iesaistīti, uz attīstību** un sadarbību vērsti darbinieki;
3. **Aptverošāka** sabiedrības izglītošana un konkurences veicināšana.

Atbilstoši minētajām pamatprioritātēm iestādei izvirzīti trīs galvenie darbības virzieni:

1. **Darbības virziens.** Būtisku konkurences pārkāpumu un tirgus kropļojumu atklāšana un novēršana, kā arī tirgus koncentrācijas nelabvēlīgas ietekmes nepieļaušana.
2. **Darbības virziens.** Konkurences padomes kapacitātes stiprināšana un izaugsme.
3. **Darbības virziens.** Nozares dalībnieku un publisko personu izpratnes par brīvu un godīgu konkurenci veicināšana, konkurences politikas un kultūras veidošana nacionālā un starptautiskā līmenī.

1. Atbalsts tirgus dalībniekiem darboties godīgas konkurences apstākļos

Pēc sabiedriskās domas aptaujas rezultātiem Latvijā konkurences jomā ir divas būtiskas problēmas: aizliegtas vienošanās iepirkumos un valsts un pašvaldību īstenotās darbības, kas rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus jeb diskriminē uzņēmējus, turklāt publisku personu radītiem konkurences kropļojumiem Konkurences padome pievērš īpašu uzmanību kopš 2020. gada, kad spēkā stājušies Konkurences likuma grozījumi.

Papildus tam Konkurences padomei jāuzrauga un jānovērš dominējošo uzņēmumu tirgus varas ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumi, konkurencei kaitīga tirgus koncentrācija, negodīgas tirdzniecības prakse, kā arī nepamatotu konkurences ierobežojumu ietveršana likumos un citos normatīvajos aktos.

Tāpēc 2021. gadā:

- Konkurences padome nesaudzīgi vērsīsies pret smagākajiem konkurences tiesību pārkāpumiem, tajā skaitā noslēdzot iespējamo pārkāpumu izmeklēšanu būvniecības un atkritumu apsaimniekošanas nozarēs.
- Lai laikus identificētu administratīvas vai tirgus dalībnieku radītas barjeras brīvai un godīgai konkurencei, Konkurences padome, veicot tirgu uzraudzību, fokusēsies uz nozarēm ar būtisku ietekmi tautsaimniecībā, kā arī tirgiem, kuros notiek strauja attīstība vai tiek ieviestas inovācijas, kas prognozējamā nākotnē varētu palielināt tirgus ietekmi, tajā skaitā iestāde pievērsīs uzmanību konkurences apstākļiem mazumtirdzniecības, apdrošināšanas un finanšu, siltuma piegādes jomās un digitālā platformu ietekmei uz to klientiem un konkurentiem.
- Ņemot vērā, ka 2020. gadā spēkā stājās Konkurences likuma 14.¹ pants, paplašinot iestādes pilnvaras publisko personu un to kapitālsabiedrību uzraudzībā, un to, ka 2020. un 2021. gadā lielākai daļai valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību ir jāveic to darbības tirgos pārvērtēšana atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pantam, Konkurences padome turpinās publisku personu konsultēšanu un izglītošanu ar mērķi novērst nepamatotus šķēršļus konkurencei un nodrošināt godīgas konkurences apstākļus, tomēr, ja būs nepieciešams, nekavēsies arī izmantot Konkurences likumā noteiktās pilnvaras, veicot prioritāro gadījumu padziļinātāku izmeklēšanu.
- Konkurences padome aktīvi vērsīsies pret nepamatotu konkurences ierobežojumu ietveršanu dažādu nozaru regulējumā, kā arī līdzdarbosies konkurences tiesību normatīvā regulējuma pilnveides un izstrādes procesā, lai panāktu Latvijas un Eiropas konkurences tiesību ciešāku harmonizāciju, tajā skaitā nacionālajos normatīvajos aktos pārņemot ECN+ direktīvu, kas nosaka, ka visām Eiropas konkurences iestādēm jābūt nodrošinātām ar darbam nepieciešamajiem resursiem un direktīvu par negodīgas tirdzniecības prakses aizliegumu visā pārtikas piegādes ķēdē, kā arī balstoties uz uzkrāto pieredzi, novērsīs identificētos trūkumus esošajos konkurences tiesības regulējošos normatīvajos aktos.

2. Stipra, neatkarīga un ietekmīga valsts pārvaldes iestāde, kuras viedokli nem vērā

Lai maksimāli efektīvi un kvalitatīvi nodrošinātu iespēju katram tirgus dalībniekam veikt ekonomisko darbību brīvas un godīgas konkurences apstākļos, kā arī veicinātu konkurences attīstību visos tautsaimniecības sektoros, Konkurences padomei ir nepieciešams nepārtraukti attīstīties un stiprināt iestādes kapacitāti atbilstoši mūsdienu aktualitātēm.

Dažādu faktoru, galvenokārt ekonomiskās globalizācijas un jaunu digitālu rīku ietekmē tirgi un tirgus dalībnieku uzvedība piedzīvo straujas izmaiņas. Konkurences tiesību pārkāpumu, jo īpaši karteļu atklāšana, ievērojot pārkāpumu komplicētību, tehnikas un tehnoloģisko attīstību, kļūst arvien sarežģītāka. Konkurences padomes tehniskais aprīkojums digitālo pierādījumu iegūšanai un apstrādei ir nepietiekams un atpaliek no tiem risinājumiem, kas ir tirgus dalībnieku rīcībā, slēpjot pierādījumus. Tādējādi konkurences kropļojumu atklāšana no iestādes speciālistiem prasa ne vien jaunas

zināšanas un analīzes metodes, bet arī specifiskus tehniskos risinājumus, tostarp automatizētus rīkus, kas spēj fiksēt un analizēt informāciju, kas varētu norādīt uz iespējamu konkurences deformāciju tirgū.

Nepieciešamību stiprināt iestādes kapacitāti akcentē gan Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) rekomendācijas, gan ECN+ direktīva.

Tāpēc 2021. gadā:

- Konkurences padome attīstīs cilvēkresursu vadības politiku, to formulējot skaidru un saprotamu darbiniekiem, lai ikviens tajā var redzēt savu iespēju izaugsmei.
- Konkurences padome rūpēsies par personāla kompetenču attīstību, veicinot darbinieku personīgo izaugsmi.
- Konkurences padome stiprinās informācijas tehnoloģiju kapacitāti, izveidojot IT laboratoriju un sniedzot darbiniekiem iespēju pielietot modernāko IT tehnisko aprīkojumu elektronisko pierādījumu iegūšanai un apstrādei, īpašu uzmanību veltot automatizētu rīku karteļvienošanās pazīmju identificēšanai izstrādes iespējām.

3. Sabiedrības izglītošana, stiprinot sadarbību ar nacionāla un starptautiska līmeņa partneriem

Lai uzņēmēji izprastu ieguvumus no godīgas un brīvas konkurences un arī rīkotos godprātīgi, Konkurences padomei nepieciešams komunikācijas aktivitātes īstenot ne tikai tās tiešajā mērķgrupā (uzņēmēji, publiskas personas), bet arī sekundārajā, piemēram, veidojot mērķtiecīgas komunikācijas aktivitātes uzņēmēju kopienu līmenī (uzņēmēju pārstāvošās biedrības), organizāciju līmenī jeb sadarbojoties ar citām valsts pārvaldes iestādēm, kuras nodarbojas ar tirgus dalībnieku izglītošanu, un politikas līmenī, laikus sekojot līdzi normatīvo aktu izmaiņām un rosinot to atbilstību godīgas konkurences principiem.

Tāpēc 2021. gadā:

- Tirgus dalībnieki, it īpaši tie, kas pārstāv visbiežāk “kartelizētās” un citu konkurences tiesību pārkāpumu skartās nozares, kā arī publiskas personas tiks izglītotas tiem ērtā veidā: semināros, vebināros, individuālās konsultācijās.
- Konkurences padome mazāk nozīmīgu konkurences ierobežojumu gadījumā, izmantojot “Konsultē vispirms” principu, preventīvi brīdinās un izglītos gan uzņēmumus, gan publiskas personas.
- Iestāde turpinās attīstīt rīkus, kas mudina uzņēmējus un publiskas personas pašiem kontrolēt savu rīcību un līdzdarboties konkurences pārkāpumu novēršanā, piemēram, izstrādājot ērti lietojamus pašnovērtējuma rīkus un popularizējot Iecietības programmas sniegtās iespējas.
- Ņemot vērā informācijas tehnoloģiju attīstību un informācijas lietošanas paradumus sabiedrībā, Konkurences padome stiprinās tās digitālo ekosistēmu kā vienotu veselumu, izmantojot gan dažādus digitālās komunikācijas rīkus (podkāstus, video vēstījumus, infografikas), gan aktīvi uzrunājot jaunas auditorijas ar sociālo mediju platformu palīdzību.